

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

6 päivänä marraskuuta 2014*

Jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättäminen — Yhdyskuntajätevedet — Direktiivi 91/271/ETY — 3 ja 4 artikla — Keräysveloite — Käsittelyveloite

Asiassa C-395/13,

jossa on kyse SEUT 258 artiklaan perustuvasta jäsenyysveloitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 12.7.2013,

Euroopan komissio, asiamiehinään O. Beynet ja E. Manhaeve, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Belgian kuningaskunta, asiamiehinään T. Materne ja J.-C. Halleux, avustajinaan avocat E. Gillet ja avocat A. Lepière,

vastaajana,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja T. von Danwitz sekä tuomarit A. Rosas, E. Juhász (esittelevä tuomari), D. Šváby ja C. Vajda,

julkisasiamies: J. Kokott,

kirjaaja: hallintovirkamies V. Tourrès,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 15.5.2014 pidetyssä istunnossa esitetyn,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

tuomion

- 1 Kanteellaan Euroopan komissio vaatii unionin tuomioistuinta toteamaan, että Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut yhdyskuntajätevesien käsittelystä 21.5.1991 annetun neuvoston direktiivin 91/271/ETY (EYVL L 135, s. 40; jäljempänä direktiivi) 3 ja 4 artiklan säännösten mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toteuttanut jätevesien keräämistä ja käsittelyä 57 taajamassa, joiden asukasvastineluku (jäljempänä avl) on suurempi kuin 2 000 ja pienempi kuin 10 000.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 2 Direktiivin johdanto-osan kolmannessa ja kahdeksannessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:
- ”puutteellisesti käsiteltyjen yhdyskuntajätevesien päästöistä ympäristölle aiheutuvien haittojen estämiseksi tarvitaan yleisesti yhdyskuntajätevesien biologista käsittelyä,
- –
- ympäristön suojelemiseksi jätevesien johtamisen haitoilta on tarkkailtava puhdistamoja, purkuvesistöjä sekä lietteen sijoittamista”.
- 3 Direktiivin 1 artiklassa säädetään seuraavaa:
- ”Tämä direktiivi koskee yhdyskuntajätevesien keräilyä, käsittelyä ja vesistöön johtamista sekä tiettyjen teollisuudenalojen jätevesien käsittelyä ja vesistöön johtamista.
- Direktiivin tarkoituksena on suojella ympäristöä edellä mainittujen jätevesien johtamisesta aiheutuvilta haitoilta.”
- 4 Direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:
- ”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:
- 1 ’yhdyskuntajätevedellä’ talousjätevedettä tai talous- ja teollisuusjäteveden ja/tai huleveden seosta;
- –
- 4 ’taajamalla’ aluetta, jossa on niin tiheä asutus ja/tai niin runsaasti yritystoimintaa, että jätevedet on viemäroitävä ja johdettava jätevedenpuhdistamoon tai purkupaikkaan;
- 5 ’keräysjärjestelmällä’ yhdyskuntajätevesien keräämiseen ja johtamiseen käytettävää viemärijärjestelmää;
- 6 ’yhdellä avl:llä – –’ sellaista orgaanista biologisesti hajoavaa kuormitusta, jonka viiden vuorokauden biokemiallinen hapenkulutus (BOD5) on 60 grammaa happea vuorokaudessa;
- 7 ’mekaanisella käsittelyllä’ sellaista kiintoaineen laskeutusta fysikaalisin tai kemiallisin menetelmin tai muuta yhdyskuntajäteveden käsittelyä, jossa laitokseen tulevan jäteveden BOD5-arvo laskee vähintään 20 prosentilla ja kiintoainepitoisuus vähintään 50 prosentilla ennen vesistöön johtamista;
- 8 ’biologisella käsittelyllä’ yhdyskuntajätevesien käsittelyä menetelmällä, jossa on yleensä biologisessa käsittelyssä jälkiselkeytys, tai muuta menetelmää, joka täyttää liitteen I taulukossa 1 esitetyt vaatimukset;

--”

5 Direktiivin 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1 Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että jätevesien viemäröintijärjestelmä on

--

— 31 päivään joulukuuta 2005 mennessä taajamissa, joiden avl on 2 000–15 000.

--

Jos keräysjärjestelmän rakentaminen ei ole perusteltua, joko siksi, ettei siitä olisi hyötyä ympäristölle, tai erittäin korkeiden kustannusten takia, on käytettävä erillisjärjestelmiä tai muita asianmukaisia järjestelmiä, joilla saavutetaan yhtä hyvä ympäristönsuojelun taso.

2 Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen keräysjärjestelmien on täytettävä liitteessä I olevassa A kohdassa vahvistetut vaatimukset. --”

6 Direktiivin 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1 Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että viemäröidyt yhdyskuntajätevedet on ennen vesistöön johtamista käsiteltävä biologisesti tai vastaavalla tavalla seuraavasti:

--

— 31 päivään joulukuuta 2005 mennessä taajamissa, joiden avl on 2 000–10 000 ja joiden jätevedet johdetaan sisävesiin tai suistoihin.

--

3 Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen yhdyskuntajätevesien on täytettävä liitteessä I olevassa B kohdassa vahvistetut vaatimukset. --

4 Asukasvastinelukuna esitetty kuormitus on laskettava suurimman puhdistamolle vuoden aikana tulevan viikon keskikuormituksen perusteella, lukuun ottamatta poikkeuksellisia, esimerkiksi rankkasateista johtuvia, tilanteita.”

7 Direktiivin 15 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Toimivaltaisten viranomaisten tai asianomaisten toimielinten on tarkkailtava:

— yhdyskuntien jätevedenpuhdistamoista tulevia päästöjä liitteessä I olevan D kohdan mukaisin tarkastuksin sen todentamiseksi, että liitteessä I olevassa B kohdassa vahvistetut vaatimukset täyttyvät;

--”

- 8 Direktiivin liite I, jonka otsikko on ”Yhdyskuntajätevesiä koskevat vaatimukset”, on sanamuodoltaan seuraava:

”A. Keräysjärjestelmät – – Keräysjärjestelmissä on otettava huomioon jäteveden käsittelyvaatimukset. Keräysjärjestelmien suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpidossa on käytettävä parasta saatavilla olevaa teknistä tietämystä liiallisia kustannuksia välttämällä ja kiinnittämällä erityisesti huomiota seuraaviin seikkoihin:

- yhdyskuntajätevesien määrä ja ominaisuudet;
- vuotojen estäminen;
- myrskytulvista aiheutuvan vesien pilaantumisen rajoittaminen.

B. Yhdyskuntajäteveden johtaminen vesistöön – –

- 1 Jätevedenpuhdistamot on suunniteltava tai muutettava sellaisiksi, että puhdistamolle tulevasta ja käsitellystä, vesistöön johdettavasta jätevedestä voidaan ottaa edustavat näytteet.
- 2 Yhdyskuntien jätevedenpuhdistamoilta johdettavan jäteveden on 4 ja 5 artiklan mukaisesti täytettävä taulukossa 1 esitetyt vaatimukset. – –

D. Tarkkailun ja tulosten arvioinnin toteutusmallit

- 1 Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että sovellettava tarkkailumenetelmä on ainakin jäljempänä esitettyjen vaatimusten mukainen.

– –

- 2 Tässä direktiivissä vahvistettujen vesistöön laskettavaa jätevettä koskevien vaatimusten valvomiseksi on samoista hyvin valituista kohdista kerättävä virtaamaan verrannolliset 24 tunnin kokoomanäytteet puhdistamolta lähtevästä ja tarvittaessa puhdistamolle tulevasta jätevedestä.

On noudatettava hyvää kansainvälistä laboratoriokäytäntöä, jolla pyritään vähentämään näytteiden muuttumista näytteenoton ja analysoinnin välillä.

- 3 Näytteiden vuotuinen vähimmäismäärä on määriteltävä puhdistamojen koon mukaan ja näytteet on otettava säännöllisin väliajoin seuraavasti:

— 2 000–9 999 avl:

12 näytettä ensimmäisen vuoden aikana.

neljä näytettä seuraavina vuosina, jos voidaan osoittaa tulosten täyttävän ensimmäisen vuoden aikana direktiivin vaatimukset; jos yksi näyte neljästä ei täytä vaatimuksia, on seuraavana vuonna otettava 12 näytettä.

– –”

- 9 Direktiivin liitteessä I olevien A ja B kohdan otsikoissa on alaviite, joka on sanamuodoltaan seuraava:

”Koska ei ole mahdollista rakentaa keräysjärjestelmiä ja käsittelylaitoksia, joissa kaikki jätevedet voidaan käsitellä, esimerkiksi rankkasateista johtuvissa tilanteissa, jäsenvaltioiden on päätettävä toimenpiteistä, joilla rajoitetaan myrskytulvista aiheutuvaa vesien pilaantumista. Nämä toimenpiteet voivat perustua laimentumiseen tai käsittelymahdollisuuteen kuivan ajan jätevesivirtaamaan verrattuna tai sallittavaan ylivuotokertojen vuotuiheen enimmäismäärään.”

- 10 Samassa liitteessä I olevan taulukon 1 otsikko on ”Tämän direktiivin 4 ja 5 artiklassa tarkoitetuista yhdyskuntien jätevedenpuhdistamoista johdettavaa jätevettä koskevat vaatimukset”. Taulukko on seuraava:

”Muuttuja	Pitoisuus	Poistoteho vähintään prosenttia --	--
Biokemiallinen hapen kulutus (BOD5 20 °C:ssa) ilman nitrifointia --	25 mg/l O ₂	70-90 40 edellä 4 artiklan 2 kohdan tapauksissa	--
Kemiallinen hapen kulutus (COD)	125 mg/l O ₂	75	--
--	--	--	--”

- 11 Tämän taulukon 1 otsikkoa seuraa määräys, jonka mukaan ”sovelletaan pitoisuutta tai poistotehoa koskevia arvoja”.

- 12 Kyseisen taulukon kolmannen sarakkeen otsikossa on alaviite, jossa täsmennetään seuraavaa:

”Poistoteho lasketaan puhdistamolle tulevasta kuormituksesta.”

- 13 Saman taulukon 1 toisen rivin otsikossa on alaviite, jonka sanamuoto on seuraava:

”BOD5:n määrittäminen voidaan korvata orgaanisen hiilen kokonaismäärän (TOC) tai hapentarpeen kokonaismäärän (TOD) määrittämisellä, mikäli BOD5:n ja korvaavan suuren välinen suhde voidaan määrittää.”

- 14 Direktiivin liitteessä I olevasta taulukosta 1 ilmenee, että direktiivin 4 ja 5 artiklassa tarkoitetuista yhdyskuntien jätevedenpuhdistamoista johdettavien jätevesien ”biokemiallisen hapen kulutuksen (BOD5 20 °C:ssa) ilman nitrifointia” on joko oltava pitoisuudeltaan enintään 25 mg/l O₂ tai siitä on poistettava ainakin 70 prosenttia puhdistamolle tulevasta kuormituksesta ja että näiden jätevesien ”kemiallisen hapen kulutuksen (COD)” on joko oltava pitoisuudeltaan enintään 125 mg/l O₂ tai siitä on poistettava 75 prosenttia puhdistamolle tulevasta kuormituksesta.

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

- 15 Komissio kehotti 29.5.2007 päivätyllä kirjeellä Belgian viranomaisia toimittamaan sille tiedot siitä, miten ne olivat noudattaneet direktiivin 3 ja 4 artiklassa säädettyjä keräys- ja käsittelyvelvoitteitaan. Belgian viranomaiset vastasivat tähän pyyntöön 15.7.2009. Tämän vastauksen tarkastelusta ilmeni, että useissa niin sanotuissa pienissä taajamissa, joiden avl oli yli 2 000 mutta alle 10 000, ei noudatettu direktiivin 3 ja 4 artiklan säännöksiä. Sen vuoksi komissio lähetti 25.11.2009 Belgian kuningaskunnalle virallisen huomautuksen.

- 16 Tutkittuaan Belgian viranomaisten 29.1. ja 10.3.2010 lähettämiin kirjeisiin sisältyneen vastauksen tähän viralliseen huomautukseen komissio päätyi katsomaan, ettei direktiivin 3 ja 4 artiklan säännöksiä edelleenkaan noudatettu useissa taajamissa. Sen vuoksi komissio lähetti 28.4.2011 Belgian kuningaskunnalle perustellun lausunnon. Belgian viranomaisten vastattua perusteltuun lausuntoon komissio päätyi sen jälkeisen asiakirjojen vaihdon perusteella katsomaan, että Flanderin hallintoalueella ja Vallonian hallintoalueella oli yhteensä 57 taajamaa, jotka eivät vielä ole olleet direktiivin säännösten mukaisia, ja se päätti sen vuoksi nostaa käsiteltävänä olevan kanteen.

Kanne

Asianosaisten lausumat

- 17 Komissio viittaa tuomion komissio v. Espanja (C-219/05, EU:C:2007:223) 25 kohtaan ja katsoo, että direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään jätevesien keräilyvelvoitteesta, joka unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan on saavutettavaa lopputulosta koskeva selvästi ja yksiselitteisesti muotoiltu velvoite, jonka tarkoituksena on, että kaikki taajamien jätevedet viemäroidään direktiivissä säädettyssä määräajassa. Direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa säädetään käsittelyvelvoitteesta, jonka mukaan jäsenvaltioiden on huolehdittava, että kaikki direktiivin 3 artiklan mukaisesti viemäroidyt yhdyskuntajätevedet käsitellään ennen vesistöön johtamista biologisesti tai vastaavalla tavalla käyttäen menetelmää, jonka avulla direktiivin liitteessä I olevan taulukon 1 mukaiset vaatimukset voidaan täyttää.
- 18 Lisäksi direktiivin johdanto-osan kahdeksannesta perustelukappaleesta ilmenee komission mukaan, että jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että puhdistamoihin sovelletaan direktiivin liitteessä I olevassa D kohdassa kuvatut vaatimukset täyttävää valvontamenetelmää. Komission mukaan tästä seuraa, ettei se seikka, että puhdistamo on olemassa ja sen toiminta on todettu yhden kerran otetuilla näytteillä, joiden senhetkiset arvot täyttävät direktiivin liitteessä I olevan taulukon 1 määräykset, riitä osoittamaan, että yhdyskuntajätevesien käsittely tässä puhdistamossa täyttää direktiivin 4 artiklan vaatimukset. Jäsenvaltioiden on nimittäin direktiivin liitteessä I olevan D kohdan määräysten mukaisesti huolehdittava siitä, että puhdistamojen asianmukaista toimintaa valvotaan ottamalla vähintään 12 näytettä vuoden aikana.
- 19 Komissio toteaa, ettei direktiiviä sovelleta taajamiin, joiden avl on alle 2 000, joten yhdyskuntajätevesien keräämättä jättäminen ei sellaisenaan merkitse direktiivin 3 artiklan rikkomista silloin, kun siitä aiheutuva kuormitus on alle 2 000 avl. Lisäksi on niin, että siitä huolimatta, että direktiivissä edellytetään keräämistä 100-prosenttisesti, komissio on jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn aloittamiseen liittyvää harkintavaltaansa käyttäessään katsonut tässä tapauksessa, että kerääminen 98-prosenttisesti oli riittävää, mutta vaatinut samalla, että keräämättä jätettyjä loppuja kahta prosenttia vastaava avl on vähemmän kuin 2 000. Lisäksi komissio katsoo tuomion komissio v. Kreikka (C-440/06, EU:C:2007:642) 25 kohtaan viitaten, että kun eräissä taajamissa ei ole keräysjärjestelmiä, joilla voitaisiin kerätä direktiivin 3 artiklan vaatimusten mukaisesti 98 prosenttia näiden taajamien yhdyskuntajätevesistä, direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa säädetty vaatimus kaikkien päästöjen käsittelemisestä biologisesti tai vastaavalla tavalla jää sitä suuremmalla syyllä täyttymättä.
- 20 Näillä perusteilla komissio toteaa, että tilanne yhdessä taajamassa Flanderin hallintoalueella ei ole direktiivin 4 artiklan mukainen eikä tilanne 56 taajamassa Vallonian hallintoalueella ole direktiivin 4 artiklan tai 3 ja 4 artiklan vaatimusten mukainen.
- 21 Belgian hallitus kiistää komission perustelut, joiden mukaan puhdistamon toiminnan yhdenmukaisuutta direktiivin 4 artiklan kanssa on arvioitava direktiivin liitteessä I olevan D kohdan perusteella. Ei nimittäin ole laillista perustetta, joka edellyttäisi näytteiden ottamista vuoden ajan,

koska direktiivin 4 artiklassa ei viitata liitteessä I olevaan D kohtaan vaan siinä olevaan B kohtaan, jossa ei säädetä velvollisuudesta ottaa näytteitä vähintään vuoden ajan puhdistamon käyttöönoton jälkeen, jotta kyseisen taajaman katsottaisiin täyttävän direktiivin 4 artiklan vaatimukset.

- 22 Belgian hallitus huomauttaa, että viittaus liitteessä I olevaan D kohtaan on direktiivin 15 artiklassa. Tätä artiklaa ei kuitenkaan mainita kannekirjelmässä, eikä se siten ole oikeudenkäynnin kohteena. Tästä on siten pääteltävä, että direktiivin 4 artiklasta ja liitteessä I olevasta B kohdasta seuraa, että kun taajamaa palveleva puhdistamo on otettu käyttöön ja ensimmäiset analyysitulokset osoittavat vesistöön johdettavien jätevesien olevan direktiivin liitteessä I olevan taulukon 1 määräysten mukaisia, direktiivin mukaiset velvoitteet täyttyvät.
- 23 Belgian hallitus ei kiistä, että komission harkintavallassa on katsoa, ettei taajama ole direktiivin 3 artiklan mukainen, jos sen yhdyskuntajätevesistä kerätään vähemmän kuin 98 prosenttia, mutta se katsoo, että tällainen kanta on tiukka ja suhteeton eikä se noudata direktiivin tavoitetta, koska tällaisessa tilanteessa ympäristöön kohdistuva vaara on hyvin vähäinen tai olematon ja näin on sitäkin suuremmalla syyllä, koska kokonaisuutena tarkastellen Belgian taajamissa kerättiin yli 98 prosenttia yhdyskuntajätevesistä.
- 24 Belgian hallitus myöntää, ettei Vallonian hallintoalue ole täyttänyt kaikkia direktiivin 3 ja 4 artiklan mukaisia velvoitteitaan direktiivissä säädetystä määräajassa, mutta vetoaa siihen, että Vallonian hallintoalueen oli täysin mahdotonta noudattaa kaikkia näitä velvoitteita, kun otetaan huomioon aineelliset, tekniset ja taloudelliset vaikeudet, joista sen oli selviydyttävä.
- 25 Belgian hallituksen vastinekirjelmän liitteisiin sisältyvien tietojen ja tulosten perusteella komissio on rajannut kanteensa kohdetta siten, että siinä esitetyt väitteet kohdistuvat 48 taajamaan aikaisempien 57 taajaman sijasta.
- 26 Näin ollen komissio katsoo edellisessä kohdassa mainittujen tietojen perusteella, että kerättyjen yhdyskuntajätevesien osuus jää alle 98 prosentin seuraavissa 15 taajamassa: Aywaille, Baelen, Blegny, Chastre, Grez-Doiceau, Jodoigne, Lasne, Obourg, Oreye, Orp, Raeren, Sart-Dames-Avelines, Soiron, Sombreffe ja Yvoir-Anhée. Tämä merkitsee direktiivin 3 artiklassa säädetyn keräysvelvoitteen noudattamatta jättämistä, josta seuraa myös, ettei direktiivin 4 artiklassa säädetty käsittelyvelvoite täyty.
- 27 Komissio katsoo, että direktiivin 4 artiklassa säädetyn käsittelyvelvoitteen täyttämättä jääminen seuraavissa 31 taajamassa on osoitettu sillä, ettei näissä taajamissa ole puhdistamoja: Bassenge, Chaumont-Gistoux, Chièvres, Crisnée, Dalhem, Dinant, Écaussinnes, Estinnes, Feluy-Arquennes, Fexhe-Slins, Fosses-la-Ville, Godarville, Hannut, Havré, Jurbise, Le Rœulx, Leuze, Lillois-Witterzée, Profondeville, Rotheux-Neuville, Saint-Georges-sur-Meuse, Saint-Hubert, Sirault, Sprimont, Villers-la-Ville, Villers-le-Bouillet, Virginal-Hennuyères, Walcourt, Welkenraedt, Wépion ja Wiers.
- 28 Vaikka seuraavissa kahdessa taajamassa on puhdistamo, ne eivät ole direktiivin 4 artiklan mukaisia, koska tässä artiklassa säädettyä 12 näytteen ottamista ei ole toteutettu näiden laitosten ensimmäisen toimintavuoden aikana: Gaurain-Ramecroix ja Hélécinne.
- 29 Nämä 48 taajamaa sijaitsevat Vallonian hallintoalueella.
- 30 Komissio lisää, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltio ei voi käytännön vaikeuksiin tai hallinnollisiin vaikeuksiin vetoamalla perustella sitä, ettei se ole noudattanut direktiivissä säädettyjä velvoitteita ja määräaikoja. Lisäksi komissio toteaa yhtäältä, että Euroopan unionin lainsäätäjän on direktiivin käytäntöön soveltamisen edellyttämien rakennustöiden laajuudesta tietoisena antanut jäsenvaltioille riittävän pitkän eli 14 vuoden määräajan, jonka päättymispäiväksi oli vahvistettu

31.12.2005, jotta jäsenvaltiot täyttäisivät nyt kyseessä olevan kaltaisia taajamia koskevat velvoitteensa, ja toisaalta, että komissio on nostanut kanteensa tässä asiassa lähes kahdeksan vuotta tämän määräajan päättymisen jälkeen.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 31 Aluksi on todettava, että direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään saavutettavaa lopputulosta koskevasta selvästi ja yksiselitteisesti muotoillusta veloitteesta, jotta viimeistään 31.12.2005 kaikki taajamista, joiden avl on 2 000–15 000, peräisin olevat jätevedet päätyvät yhdyskuntajätevesien keräilyjärjestelmään (ks. analogisesti tuomio komissio v. Espanja, EU:C:2007:223, 25 kohta ja tuomio komissio v. Kreikka, EU:C:2007:642, 25 kohta).
- 32 Näin ollen komissio on yksin toimivaltainen ratkaisemaan, onko jäsenyysselvoitteiden noudattamatta jättämisen toteamista koskevan oikeudenkäynnin aloittaminen aiheellista ja mikä asianomaisen jäsenvaltion syyksi luettava menettely tai laiminlyönti on syynä siihen, että oikeudenkäynti on aloitettava (ks. vastaavasti tuomio komissio v. Saksa, C-431/92, EU:C:1995:260, 22 kohta; tuomio komissio v. Saksa, C-476/98, EU:C:2002:631, 38 kohta ja tuomio komissio v. Kreikka, C-394/02, EU:C:2005:336, 28 kohta).
- 33 Tässä tapauksessa komissio on siten päättänyt aloittaa jäsenyysselvoitteiden noudattamatta jättämisen toteamista koskevan oikeudenkäynnin taajamien yhdyskuntajätevesien keräämistä koskevissa asioissa noudattamansa yleisen käytännön mukaisesti, jonka mukaan se aloittaa tällaisen oikeudenkäynnin vain sellaisten taajamien osalta, joissa keräysprosentti on alle 98 tai keräämättä jätettyjen 2 prosentin jätevesien avl on 2 000 tai enemmän, huolimatta siitä, että direktiivissä vaaditaan keräämistä 100-prosenttisesti.
- 34 Näillä perusteilla komissio on osittain luopunut alkuperäisistä kannevaatimuksistaan eräiden taajamien osalta Belgian hallituksen toimittamien tietojen perusteella ja vaatii lopullisissa vaatimuksissaan toteamaan, etteivät tämän tuomion 26 kohdassa luetellut 15 taajamaa täytä direktiivin 3 artiklassa säädettyä keräysvelvoitetta.
- 35 On riidatonta, että kyseiset 15 taajamaa mainitaan unionin tuomioistuimelle 15.10.2013 jätetyn Belgian hallituksen vastinekirjelmän liitteessä 1 olevassa taulukossa. Tässä taulukossa ilmoitetaan, etteivät kyseiset taajamat kyseisenä päivänä täyttäneet direktiivin 3 artiklan mukaisia vaatimuksia siten kuin komissio on ne tässä tapauksessa rajannut.
- 36 Belgian hallitus ei vetoa direktiivin 3 artiklan 1 kohdan viimeisessä alakohdassa tarkoitettujen kaltaisiin tilanteisiin, joiden perusteella jäsenvaltioilla olisi oikeus poiketa direktiivin 3 artiklan mukaisista keräysjärjestelmän käyttöönottovelvoitteista.
- 37 Belgian hallitus toteaa kuitenkin, että komission päätös, sellaisena kuin se ilmenee tämän tuomion 33 kohdasta, on tässä tapauksessa liian tiukka ja suhteeton, koska Belgian taajamissa kokonaisuutena tarkastellen huolehditaan yhdyskuntajätevesien keräämisestä yli 98-prosenttisesti. Terveysten ja ympäristöön kohdistuva vaara on siten hyvin vähäinen.
- 38 Tältä osin on syytä todeta, että direktiivin järjestelmä rakentuu direktiivin 2 artiklassa määritellylle taajaman käsitteelle. Direktiivin 3 ja 4 artiklaan perustuvat jäsenvaltioiden velvoitteet, joista tässä asiassa on kyse, liittyvät siten konkreettisesti taajamiin ja vaihtelevat taajamien koon mukaan. Direktiivin vaatimusten täyttämättä jättämistä on näin ollen arvioitava tarkastelemalla kutakin taajamaa erikseen.

- 39 Kun arvioidaan sitä, onko jäsenvaltio jättänyt noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan, on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan joka tapauksessa otettava huomioon jäsenvaltion tilanne sellaisena kuin se oli perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä (ks. tuomio komissio v. Italia, C-525/03, EU:C:2005:648, 14 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio komissio v. Irlanti, C-279/11, EU:C:2012:834, 18 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 40 Belgian hallitus on unionin tuomioistuimen kysymyksiin istunnossa vastatessaan myöntänyt, että perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättymispäivänä 28.6.2011 tämän tuomion 26 kohdassa mainitut 15 taajamaa, joita komission väitteet koskevat, eivät täyttäneet direktiivin 3 artiklassa säädettyjä yhdyskuntajätevesien keräämistä koskevia vaatimuksia.
- 41 Näin ollen unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä seuraa, ettei myöskään direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa säädettyä velvoitetta kaikkien päästöjen biologiseen tai vastaavaan käsittelyyn ollut täytetty (ks. vastaavasti tuomio komissio v. Kreikka, EU:C:2007:642, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 42 Näin ollen on todettava, että Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut direktiivin 3 ja 4 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole huolehtinut yhdyskuntajätevesien keräämisestä ja käsittelystä seuraavissa taajamissa: Aywaille, Baelen, Blegny, Chastre, Grez-Doiceau, Jodoigne, Lasne, Obourg, Oreye, Orp, Raeren, Sart-Dames-Avelines, Soiron, Sombrefte ja Yvoir-Anhée.
- 43 Komissio on osittain luopunut alkuperäisistä kannevaatimuksistaan eräiden taajamien osalta Belgian hallituksen toimittamien tietojen perusteella ja vaatii toteamaan, etteivät tämän tuomion 27 kohdassa luetellut 31 taajamaa täytä direktiivin 4 artiklassa säädettyä yhdyskuntajätevesien käsittelyvelvoitetta.
- 44 On riidatonta, että kyseiset 31 taajamaa mainitaan Belgian hallituksen edellä mainitun vastinekirjelmän liitteessä 1 olevassa taulukossa ja että siinä ilmoitetaan, etteivät kyseiset taajamat täyttäneet 15.10.2013 direktiivin 4 artiklan mukaisia vaatimuksia.
- 45 Belgian hallitus ei ainakaan kiistä, että näissä 31 taajamassa ei perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä ollut toiminnassa olevia yhdyskuntajätevesien puhdistamoja eivätkä direktiivin 4 artiklan mukaiset vaatimukset siten täyttyneet.
- 46 Tämän tuomion 28 kohdassa mainituista kahdesta taajamasta on todettava, että komission kannekirjelmän jättämispäivänä niissä oli puhdistamot mutta ettei niiden ensimmäisen toimintavuoden aikana ollut otettu kahtatoista näytettä, vaikka direktiivin liitteessä I olevassa D kohdassa niin säädetään.
- 47 Komissio katsoo siten, etteivät nämä taajamat vielä täyttäneet direktiivin 4 artiklan vaatimuksia, ja pysyy sen vuoksi kanteessaan niiden osalta. Istunnossa komissio kuitenkin täsmensi, ettei se aio näiden kahden taajaman osalta muuttaa ajankohtaa, jonka mukaan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen olemassaolo on arvioitava.
- 48 Belgian hallitus ei siten kiistä, että kyseisissä kahdessa taajamassa ei perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä ollut puhdistamoja ja etteivät nämä taajamat siten täyttäneet direktiivin 4 artiklan vaatimuksia.
- 49 Näin ollen on todettava, että Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut direktiivin 4 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole huolehtinut seuraavien taajamien yhdyskuntajätevesien käsittelystä: Bassenge, Chaumont-Gistoux, Chièvres, Crisnée, Dalhem, Dinant, Écaussinnes, Estinnes, Feluy-Arquennes, Fexhe-Slins, Fosses-la-Ville, Godarville, Hannut, Havré, Jurbise, Le Rœulx, Leuze, Lillois-Witterzee, Profondeville, Rotheux-Neuville, Saint-Georges-sur-Meuse, Saint-Hubert, Sirault, Sprimont, Villers-la-Ville, Villers-le-Bouillet, Virginal-Hennuyères, Walcourt, Welkenraedt, Wépion, Wiers, Gaurain-Ramecroix ja Hélécinne.

- 50 Belgian hallitus viittaa yhdyskuntajätevesien keräämistä ja biologista käsittelyä varten tarvittavien töiden viivästymisen osalta sekä tästä aiheutuneen direktiivin 3 ja 4 artiklan mukaisten velvoitteidensa noudattamatta jättämisen osalta niihin aineellisiin, teknisiin ja taloudellisiin vaikeuksiin, joita Vallonian hallintoalueella on ollut.
- 51 On todettava, että unionin lainsäätäjä on direktiivin soveltamisen edellyttämien rakennustöiden laajuudesta ja direktiivin täysimääräiseen täytäntöönpanoon liittyvistä kustannuksista tietoisena antanut jäsenvaltioille niiden velvoitteiden täyttämistä varten useiden vuosien määräajan, joka on tässä tapauksessa päättynyt 31.12.2005. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltio ei kuitenkaan voi missään tapauksessa vedota sisäisiin vaikeuksiin unionin oikeudesta johtuvien velvoitteiden noudattamatta jättämisen perusteeksi (ks. vastaavasti tuomio komissio v. Kreikka, C-407/09, EU:C:2011:196, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio komissio v. Irlanti, EU:C:2012:834, 71 kohta).
- 52 Edellä esitetyin perustein on todettava, että Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut direktiivin 3 ja 4 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole huolehtinut seuraavien taajamien yhdyskuntajätevesien keräämisestä ja käsittelystä: Aywaille, Baelen, Blegny, Chastre, Grez-Doiceau, Jodoigne, Lasne, Obourg, Oreye, Orp, Raeren, Sart-Dames-Avelines, Soiron, Sombreffe ja Yvoir-Anhée, eikä seuraavien taajamien yhdyskuntajätevesien käsittelystä: Bassenge, Chaumont-Gistoux, Chièvres, Crisnée, Dalhem, Dinant, Écaussinnes, Estinnes, Feluy-Arquennes, Fexhe-Slins, Fosses-la-Ville, Godarville, Hannut, Havré, Jurbise, Le Rœulx, Leuze, Lillois-Witterzée, Profondeville, Rotheux-Neuville, Saint-Georges-sur-Meuse, Saint-Hubert, Sirault, Sprimont, Villers-la-Ville, Villers-le-Bouillet, Virginal-Hennuyères, Walcourt, Welkenraedt, Wépion, Wiers, Gaurain-Ramecroix ja Hélécine.

Oikeudenkäyntikulut

- 53 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Belgian kuningaskunnan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen on todettu, Belgian kuningaskunta on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut yhdyskuntajätevesien käsittelystä 21.5.1991 annetun neuvoston direktiivin 91/271/ETY 3 ja 4 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole huolehtinut seuraavien taajamien yhdyskuntajätevesien keräämisestä ja käsittelystä: Aywaille, Baelen, Blegny, Chastre, Grez-Doiceau, Jodoigne, Lasne, Obourg, Oreye, Orp, Raeren, Sart-Dames-Avelines, Soiron, Sombreffe ja Yvoir-Anhée, eikä seuraavien taajamien yhdyskuntajätevesien käsittelystä: Bassenge, Chaumont-Gistoux, Chièvres, Crisnée, Dalhem, Dinant, Écaussinnes, Estinnes, Feluy-Arquennes, Fexhe-Slins, Fosses-la-Ville, Godarville, Hannut, Havré, Jurbise, Le Rœulx, Leuze, Lillois-Witterzée, Profondeville, Rotheux-Neuville, Saint-Georges-sur-Meuse, Saint-Hubert, Sirault, Sprimont, Villers-la-Ville, Villers-le-Bouillet, Virginal-Hennuyères, Walcourt, Welkenraedt, Wépion, Wiers, Gaurain-Ramecroix ja Hélécine.**
- 2) **Belgian kuningaskunta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Allekirjoitukset